

SAHİBİ

Ist. Yük. İslâm Enstitüsü Mezunları
Cemiyeti Başkanı
Mustafa PEKTUT

★

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Cahid BALTACI

★

IDARE MÜDÜRÜ
Mustafa YAMAN

★

Reklâm İşleri
MUSTAFA EFİLOĞLU

★

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: Rıza ÖZSU
Konya: Ali MARAŞLIGİL
Kayseri: İsmail ELİUZ
İzmir: Ali ARSLAN
Erzurum: N. Tayyar TAŞ

★

Hattat - Ressam
Turan SEVGİLİ

★

İDAREHANE

Nuruosmaniye Cad. No: 8/6
Telf.: 22 46 02. Cağaloğlu — İST.
Haberleşme ve Havale
P.K. 1315 SİRKECİ — İSTANBUL

★

ABONE VE İLAN

Yıllık 12 sayı 40 TL.
Altı aylık 6 sayı 20 TL.
Yabancı memleketlere posta ve kırı-
tasiye ücreti eklenir.
Her türlü reklâm ve ilanlar özel ta-
rifeye tabidir.

★

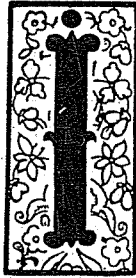
Yıl: 3 — Sayı: 33
Tarih: 6/7/1973

Dizgi — Baskı
İrfan Matbaası — İST.

Fıkıh

İslâm, Günah
ve Tevbe

Ziya KAZICI
Kandıra Lisesi
Din Bilg. Öğretmeni

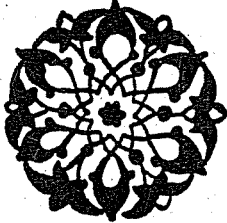
İNSAN, ruh ve beden denilen iki varlıktan meydana gelmiştir. O, Allah'ın verdiği akıl yüzünden diğer yaratıklardan daha farklıdır. Allah'ın insanda yakmış bulunduğu akıl ışığı, kendisini yaratılış gaye ve sebebine uygun bir şekilde hareket etmeye zorlar. İslâm, insanı mükellef kılarken, ona mukaddes emaneti yüklemiştir.

Yeryüzüne halife olarak gönderilen insan, ayrı istikametlere giden iki yol ile karşı karşıya bulur kendisini. Bu iki yoldan birine girme serbestisinde olan bu varlık, Allah'ın kendisine verdiği ve Peygamberlerin risaleti ile desteklenen aklı sayesinde ya hak yola girecektir, yahutta dışı şeytan ve nefis tarafından süslenmiş, fakat sonu sefaletle bitecek olan diğer yola girecektir. Nasilki mes'uliyeti başkasını ilgilendirmezse, bu yollardan birine girme hürriyeti de, başkalarını ilgilendirmez. O, hür ve müstakildir.

İnsan, yaratılıştaki meleklerden farklıdır. Ona nefis verilmiştir. Bu yüzden İslâm, insanı melekler gibi her türlü günah ve kötülüklerden uzak bulunan bir varlık olarak kabul etmez. İnsan çeşitli bedenî zaaflarından dolayı günah bataklığına girebilir. Cesetle ilgili ağırlıklar, insanı şehvet uçurumuna yuvarlayabilir. İslâm, bütün bunları kabul ediyor. Nefs, Şeytan ve ağırlıkların günaha sürüklediği insan, kendi nefesine zülm edince Rahmet-i İlahîden tard edilmez. İslâm'da ona açık bir kapı bırakılmıştır. İşte bu kapı tevbe kapısıdır, bu kapı hiç bir zaman kapanmaz. Nitekim Mevlânâ Mesnevisinde şöyle der:

«Cennetin Tanrı rahmetiyle sekiz tane kapısı var, oğul. O sekiz kapıdan biri de tevbe kapısıdır.

«Öbürlerinin hepsi de bazan açılır, bazan kapanır, fakat tevbe kapısı hep açıktır.» (1)

Fert, günah işlediği zaman tamamen lânetlenmiş olarak kabul edilmez İslâm'da. Onun için henüz açık bir kapı vardır. Dilediği zaman bu kapıdan içeri girer. Bu girişte kendisini engelleyecek herhangi bir sebep yoktur.

İslâm, peygamberler dışında herkesin hata işleyebileceğini kabul eder. Hatta bir dereceye kadar peygamberler de bu duruma düşerler. Resûlullah (S.A.V.) «*Adem oğlunun hepsi hata edicidir. Hata edenlerin en hayırlısı tevbe edenlerdir*» diye buyurmaktadır (2). Bu hadis-i şerifte günahkârlar için bir ümit kapısı aralanmaktadır. İslâm, günahlarından dolayı ümitsizliğe kapılan insanı istememektedir. Allah'ın rahmetinden hiç bir zaman ümit kesilmez. O, dilediği günahı af edebilir. Günahın çokluğu bile tevbe etmeye ve bu kapıdan içeri girmeye bir engel teşkil etmez. Zira Allah Kur'anın Zümer sûresi 53. âyetinde şöyle buyurur: «*Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz*». Bu âyet, günahların kasvetli bataklığında yüzen insanın kalbine ılık bir su serpmektedir. Bu saf ve temiz su, çölün kızgın sıcağında bunalan insanın, gördüğü vahaya doğru koşması için son bir gayret sarf etmesini gerektirir.

Şüphesiz ki, günah istenilen ve arzu edilen bir şey değildir. Fakat bununla beraber arzulanın şey, günahta ısrar etmeyip tevbe ağacının dallarına uzanıp onun temiz meyvesinden yemektir.

Suç işleyen çocuk, babasının korkusundan evini tamamen terk edebilir. Fakat gerçeği anlattığında, yaptığına pişman olup bir daha işlemeyeceğine söz verdiği zaman, babası tarafından af edilceğini bilirse evini terk etmez. Hatta bu af ediş, onun ruhunda, babasına karşı derin bir sevgi beslemesine vesile olur. Psikolojik bir etki altında kalarak bir daha aynı hatayı işlememeye azami gayret sarf eder. Hatasından dönen ve bir daha işlememeğe söz veren bir kimseyi babası af eder de, en büyük merhamet sahibi ve af etme şanına sahip olan Allah af etmezmi? Elbetteki af edecektir. Nitekim bir Hadis-i Şerifte Peygamberimiz, Rabbinden şöyle rivayet eder:

«*Allah halkı yaratınca Levhine —ki Allah indinde o Arş'dan üstündür— «rahmetim intikamıma galiptir» diye yazmasını (kaleme) emretti.*» (3) Buhari'nin Ebu Hüreyre'den rivayet ettiği bu hadis, Allah'ın mahlukatına karşı ne kadar şefkatli ve merhametli davranacağını göstermektedir.

İslâm, diğer bazı dinlerde olduğu gibi, insanı doğuştan günahkâr saymaz. Doğarken günahsız ve temiz bir fitrat üzerine doğar. Çünkü insan en güzel bir şekilde yaratılmıştır. Onun yoldan çıkması daha sonradır. (4) Buna rağmen tevbe ettiği zaman tevbesi hemen kabul edilir. Nisâ sûresinin 17. âyeti bunu açıkça ortaya kor. Elmalılı merhum, Bakara sûresi 38. âyetinin tefsirinde şöyle der: «*O, okadar merhametli bir Allah'tır ki, kulunu bir kere terk edivermekle ülelebed terk edivermez. Kulu dönüp tevbe ettikçe, İblis gibi ısrar etmedikçe yine bakar, yine bakar, namütenahî bakar, bir oldu, iki oldu, nihayet üç oldu. Yetişir artık demez, sayısız olarak döner bakar, çünkü rahîmdir. Tevbe esasen rücu etmek, asl-ı sabıka dönmek demektir. Binaenaleyh kula nisbet edildiği zaman ârâzî olan günah halini bırakıp aslî olan sâlâh haline dönmek demek olur. Allah'a nisbet edildiği zaman talî olan nazâr-ı gadaptan aslî olan nazâr-ı rahmete dönmek mânasını ifade eder.*» (5)

İslâm'a göre tevbe etmek isteyen, hiç bir kimsenin aracılığına başvurmak zorunda değildir. O ne bir din adamı huzurunda, ne de belli ma-

betlerde tevbe etmek mecburiyetinde değildir. İstedığı yer ve zamanda günahının af edilmesi için Rabbine yalvarabilir. Hatta Buharî ve Müsliminin Sahihlerine aldığı bir hadiste Resûlullah (S.A.V.) «Hiç bir gölgenin olmadığı zamanda, Allah yedi kişiyi arşının gölgesinde barındırır. Bunlardan biri de; hiç kimsenin olmadığı bir yerde Allah'ı anarak göz yaşı döken kimsedir.» diye buyurarak, insanın her türlü riya ve gösterişten uzak olarak Allah'a günahını itiraf edip bir daha işlememeğe söz vermesini istemiştir.

Hıristiyanlıkta, insan zaten günahkâr olarak dünyaya gelmiştir. İsa, insanların günahlarını temizlemek için çarmıha gerilmiştir. Bu günah, Adem'in işlediği günahdır. Diğer günahlar için de hıristiyan, tek başına tevbe edip günahlarından kurtulamaz. Çünkü mutlaka bir din adamının huzurunda para ile günahın af edilmesi için yapmış olduğu hatayı itiraf etmelidir. Bu şekilde bir itiraf yine mutlaka Kilisede olmalıdır. Aksi takdirde, hata eden hıristiyanın tevbesi Allah'a ulaşmaz. Allah bunun günahlarını af etmez. Çünkü din adamları bir nevi avukatlardır. Evet onlar, Allah ile kul arasına girip avukatlık vazifesini icra ederler. Yine din adamları, istedikleri günahı af eder, istemediklerini de af etmeyecek, sahibini afaroz ederler:

«Yahudiler farslarla birlik olup, Kudüs'teki iki kiliseyi yıktıktan sonra bütün imkânlarını yok ettiler. Ağaçtan haç yapıp parçalıyorlardı. Herakliyüs başa geçip Farsları bir hile ile yenince Şam ve Mısırı gezip görmek için İstanbul'dan hareket eder: Yahudiler yolda onu karşılayıp kendilerine kötülük yapmaması için teminat alırlar. Fakat buna rağmen hıristiyanlar durumu anlatınca: o, verdiği sözü bahane etmek ister. Rahip ve papazlar, bu sözün kendisini bağlamayacağını söyleyerek aynı zamanda her sene kefaret olmak üzere ve bütün hıristiyanların cuma günü oruç tutacaklarına ve onları öldürünce hiç bir günahı olmayacağını söylerler. Onların teklifini kabul ederek hemen yahudilere karşı çok çirkin ve şen'î bir katliama girişti. Bu hadisede gizlenen ve kaçanlardan başka Şam ve Mısır gibi rum memleketlerinde hiç bir yahudi bırakılmayacak derecede onları darmadağın etti.» (6)

Günah işleyen kimse, eğer Musevî ise durum daha değişik bir vaziyet arz eder. Tevrat'ın Levililer bölümünün izahına göre, günahlar toplu olarak cemaat önünde itiraf edilir. Senenin belli bir gününde bütün yahudiler günahlarını itiraf ederler. Bu âyını idare eden başhaham, herkesin itirafından sonra günahları toplu olarak bir hayvana aktardığını söyleyerek o hayvanın (ekseriya boğa) kurban edilmesini emr eder. Bazen da bir teke, insanın işlediği günahları yüklenmek zorunda bırakılır. Bu durumda da, musevilerce güvenilir bir kimseye bu hayvancağız teslim edilerek ıssız, susuz ve bitkisiz bir çöl ortasına bırakılıp yırtıcı hayvanlara yem olması, veya açlıktan ölmesi için götürülür. Böylece bir akü doldurulur gibi günahlar hayvanların üzerine yüklenir. Yahova ancak bundan sonra, sevgili kavminin günahlarını af eder. Aksi takdirde günahlar af edilmez. Hele bir boğa kurban edilip veya bir teke çöle bırakılmadıkça günahların af edilmesini beklemek, boşuna bir bekleyiş olur.

İlkel toplumlarının bazısında tabu olarak kabul edilen şeye bakıldığı, veya ona dokunulduğu zaman, inanca göre ya bu işi işleyen kişi, veya bütün klan kendisini suçlu sayarak, günlerce kendilerini çeşitli

eziyetlere maruz bırakırlardı. Klan fertlerinden herhangi birinin işlediği bir hata, klanın bütün fertlerini içine alacak kadar yaygınlaşırdı.

Cahiliye çağı arabı da aynı düşünceye sahipti. Onlarda da kabilecilik bütün taassubuyla hüküm sürüyordu. Kabile taassubu ve kan gütmeye son derece ileri gitmişti. Bu taassup ve kan gütmeye dâvası cehalet esaslarına dayanıyor ve atasözü haline gelmiş bulunan «zalim olsun mazlum olsun kardeşine yardım et.» cümlesi bunun bayraktarlığını yapıyordu. Bu tür düşüncede olan sadece arap değildi. Dünyanın belli başlı ülkelerinde de durum, bundan farklı sayılmazdı.

Doğuştan bazı zümre ve kişileri imtiyazlı sınıf olarak kabul etmeyen İslâmiyet, hiç kimseyi de günahın üstünde kabul etmez. Ona göre kötülük yapan kim olursa olsun mutlaka cezasını çekmelidir. İslâmiyet bu konuda inananları, Brahmanizm'de olduğu gibi sınıflara ayırıp bir sınıfı hareketlerinde tamamen serbest bırakmaz. Halbuki Brahmanizm'de: «Mukaddes kitap sayılan Rig Veda'yı koruyan bir Brahman, fiil ve günahları ile diğer üç zümreyi darmadağın etse dahi yine af edilmiş sayılır. Şiddetli ihtiyaç ve zaruri anlarda bile hükümdarın Brahmalarından vergi alması caiz değildir. (Monoşastr 9. bab) Eğer bir Brahman ölüme müstehak bir suç işlerse bir hakim ancak onun saçlarını tıraş edebilir. Fakat diğer zümreden olursa öldürülür. (Monoşastr 9. bab). (7)

Biraz yukarda söylediğimiz gibi, İslâm herhangi bir zümre ve sınıf tanımaz. O, belli bir aile veya kabilenin dini değildir. Buharî ve Müslim'in birlikte rivayet ettikleri şu Madis-i Şerif, bu konuda gerçeği ortaya koymaktadır: Beni Mahzûm kabilesinden bir kadın hırsızlık etmiştir. Şer'i hüküm kadının cezasını görmesini gerektirir. Fakat bazı kimseler, bu kadının cezaya çarptırılmaması için Resûlüllâh (S.A.V.)e müracaat ederler: Hz. Aişe (R. Anhadan) rivayet edildiğine göre Resûlüllâh (S.A.V.): Allah'ın hudûdundan bir hadd hakkında şefaata mı ediyorsun? demiş; bundan sonra ayağa kalkarak hutbe okumuş ve: «*Ey nâs! sizden öncekiler ancak ve ancak şu sebeple helâk olmuşlardır: Aralarında şerefli biri hırsızlık ederse onu bırakırlar; zayıf olan çalarsa ona haddi tatbik ederlerdi, ilâh...*» (8)

İslâm, Peygamber (S.A.V.)in ilk halifesi olan Hz. Ebûbekir'in hilâfeti devr aldığı zamanda «*En zayıfımız, hakkını alıncaya kadar yanımda en kuvvetlidir. En kuvvetliniz de ondan hakk alıncaya kadar yanımda en zayıftır.*» sözlerinde ifadesini bulurken, «Hak kuvvetlinindir,» Mak-yavelist görüşünü tamamen redd eder. Şer'i hükümlerinin tatbikatında hiç kimseye özel bir muamele gösterilemez. Hiç kimse de başkasının işlediği hatadan dolayı mahkûm edilemez. Herkes ancak kendisinin yaptığından sorumludur. «*Kim doğru yolda giderse ancak kendisi için doğru yolda bulunur. (Sevap kendisinedir.) Kim de sapıklık ederse, yalnız kendi aleyhine sapıklık eder. (Cezasını çeker.) Hiç bir günahkâr da başkasının günahını taşımaz. Bir de biz bir peygamber göndermedikçe azap etmeyiz.*» (9)

Bir kişinin işlediği günah yüzünden bütün insanlığın günahkâr kabul edildiği hristiyanlıkta, ilkel dinlerde olduğu gibi kolektif bir günah fikri vardır. Bizler, daha hiç bir şey başlamadan önce, ilk yaratılıştan suçluuz. Haberimiz olmadan ve biz yokken aleyhimize bir dâva açılıyor. Bir kişinin işlediği suçtan dolayı mahkûm ediliyoruz. Bu mahkûmiyet ise, tanrının oğlu olan İsa'nın, insan suretine girip kendisini çarmıhta öldürtmesi ve sonra insanlar yerine Cehenneme girip üç gün

orada kalmasıyla af ediliyor. Garp Medeniyeti bu tür bir kurtuluş ve azat edilme fikri üzerine kurulmuştur.» Onlar yemek yerlerken, İsa ekmek aldı, şükran duası edip parçaladı, ve şakirtlere verdi ve dedi: Alın yeyin bu benim bedenimdir. Ve bir kâse alıp şükretti, ve onlara vererek dedi: Bundan hepimiz için. Çünkü bu benim kanım, günahların bağışlanması için birçokları uğrunda dökülen ahdin kanıdır.» (10)

İnsanlığın saadetini temin etmeyi gaye olarak seçen din ve kanunlar, hükümlerini koyarken, bunlara karşı gelen veya tatbik etmeyenlere karşı cezai müeyyideler koymuşlardır. Bu cezalar, işlenen suçun cinsine göre küçük veya büyük olabilir. Müeyyidelerin tatbik edilebilmesi için şahitlerin doğru söylemesi gerekir. Şüphelerin varlığı anında ise hüküm kendiliğinden düşer.

Cezanın tatbiki hususunda İslâm, son derece dikkatli davranır. Şahitlerin durumunu inceler, onların daha önce yalancılıkla itham edilmiş olmaları gerekir. Yalan yere şahitlik ettikleri sabit olan kimsenin şahadeti kabul edilemez. Zaten yalan şahitlik en büyük bir günah olarak isimlendirilir. Kesinlikle doğruluklarına kanaat geldikten sonradır ki hükmün infazına geçilir.

Zina yapan kimse eğer evli ise cezası recm edilmektir. Ama bu rastgele birkaç kişinin, herhangi bir şekilde görmesi ile tatbik safhasına konmaz. Zira bundaki şahadet çok önemlidir. Doğruluklarından şüphe edilmeyen dört kişi bu fiilin vukuu anını mutlaka görmüş olacaktırlar. Üç kişi gördüklerini söyler de biri iyice göremedim dediği anda, hüküm kendiliğinden sakıt olur. Onu işleyen kimse recm edilmez. Fakat şahitler, yalan şahitliği yüzünden seksen değnek ile cezalarını çekerler. Nitekim Kur'an-ı Kerim'in Nûr sûresinde Allah Teâlâ şöyle buyurur:

«*Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup ta, sonra dört şahit getiremeyenlere derhal seksen değnek (hadd) vurun. Hem onların şahadetlerini ebediyen kabul etmeyin.*» Bu sûrenin dördüncü âyetinde böyle buyururken, 23. âyetinde de şöyle kötüler bunları:

«*Hiç şüphe yok ki; namuslu, kendi halinde mü'min kadınlara (zina iftirası) atanlar dünya ve ahirette lânet olunurlar. Hem onlar için pek büyük bir azap vardır.*» Bu konu ile ilgili birçok âyet ve hadis mevcuttur. İnsan nefsinin yok olması, elinin kesilmesi veya kendisine yüz kırtarıcı bir suç isnad edildiği zaman, bunu söylemekle hemen iş bitmiyor. Suçlu durumunda olanlara pek çok kolaylıklar gösterilmiştir. Hadis kitapları «Cezalar» bölümlerinde bunu uzun uzadıya anlatırlar. Kesilmek istenen insan elidir. Öldürülmek istenen bizzat insandır. Taibatiyle bu gibi konularda çok titiz davranmak zorunluğu vardır. Kendileri inkâr etitği zaman, bunlara hadd vurulmaz. Hatta, bu gibi konularda kendilerine inkâr etme tavsiye bile edilir. Maiz olayı ile diğer olaylar gözönündedir.

Diğer bazı dinlerde bu konu, en ufak bir şüphe üzerine maznûnun aleyhine tecelli eder. Burada hıristiyanlıktan bir örnek verelim:

«*Ve eğer sağ gözün sürçmene sebep oluyorsa, onu çıkar, ve kendinden at; çünkü senin için âzandan birinin yok olması, bütün bedeninin Cehenneme atılmasından iyidir. Ve eğer sağ elin sürçmene sebep oluyorsa, onu kes, ve kendinden at; çünkü senin için âzandan birinin yok olması, bütün bedeninin Cehenneme gitmesinden iyidir.*» (11)

Yeryüzüne halife olmak için yaratılan Âdem, niçin günahla imtihan

ediliyordu? Bu sorunun cevabını Seyyid Kutub «Fî zilâ'il-Kur'an» adlı tefsirinde şöyle izah eder:

«Adem niçin imtihan ediliyordu? İlk andan itibaren yeryüzünde halife olmak için yaratılan bir mahluk iken, niçin Cennete girip oradan yeryüzüne indirildi?

«Bana göre bu tecrübe, yeryüzünde halife olacak şahsı yetiştirmek için yapılmıştır. Varlığında gizlenmiş olan kuvvetleri uyarmak, onu sapıklıkla savaşa hazırlamak, acıları, tattırmak, pişmanlığı yudumlatmak, düşmanını tanıtmak; bütün bunlardan sonra da emin olan sığınağa iltica ettirmek için yapılmıştı.

«Yasaklanan ağacın hikâyesi, şeytanın lezzetle vesvese vermesi, günah işlemek hususunda verilen sözü unutmak, sarhoşluktan sonra ayılma, nedamet ve af dileyiş... Değişik bir tecrübe şekliydi bu. Allah'ın rahmeti bu mahlukun hilâfet makamına ilerde benzerleri ile çok kerre karşılaşacağı şeylere ve şeytanla olan mücadelesine hazırlıklı olarak inmesini icabettirdi. Bu, bitmeyen savaşa bir hazırlıktı... Bu hal insana bir dersti.» (12) İlâhî kudret, halife olacak olan insanı deniyor, onu alıştırıyor ve sonunda ona tevbe edip tekrar Rabbine iltica etmesini lutf ediyor. Adem ve günah, ilk insan ve ilk tevbe. Sahibini yeryüzüne halife olarak indiren günah. Sonuç olarak çok güzel bir günah. Evet sahibini yeryüzüne halife yapan günah. Şazeli adeta bu günahla övünerek ondan söz eder. Af edilmesi için insanların uğrunda can vermesi gerekmeyen günah. Bağışlanması için, karanlıklar dünyasına inip orada Cehennem azabına duçar olunmayan günah.

İslâm, insanın günah kompleksi ile ümitsizliğe düşmesini istemez. Günah ve yasaklama duygusu, cemiyetin düzen ve intizamını sağlayan en önemli amillerden biridir. Bununla beraber, hiç kimse bütün hayatı boyunca günah işlemedi, diyemez. İnsan mutlaka hata eder. Önemli olan bu hatada ısrar etmeyip hemen tevbe etmektir.

Allah, mülkündeki hakimiyet, faaliyet, rızık verme ve günahları bağışlamada yegâne galiptir. Af edişinde hiç bir vasıtaya ihtiyaç görmez. Onun rahmeti herşeyi kapsar. En'am sûresinin 12. âyetinde şöyle buyurur:

«De ki: Göklerde ve yerde olanlar kimindir? Allah'ındır de. O, rahmet etmeyi kendi üzerine almıştır, and olsun ki, sizi varlığı şüphe götürmeyen kıyamet gününde toplayacaktır. Hüsrana düşenler, işte onlar inanmazlar.» Bu âyeti tefsir ederken S. Kutub şöyle söyler:

«Şüphesiz bu mülkün sahibi odur. Tesbih ve tenzih ederiz O'nu. Bu konuda hiç kimse münazaraya girişemez. Fakat Hakk Teâlâ kendi fazlı ve ihsanı olarak rahmet etmeyi de üzerine almıştır. Ve bunu doğrudan doğruya iradesi ve meşiyetine binaen benimsemiş ve bu konuda onu zorlayan hiç bir sebep bulunmadığı gibi, hiç kimsenin de niçin böyle yaptın demeye yetkisi yoktur. O'nun engin iradesi ve yüce Rübûbiyeti bunun böyle olmasını icap ettirmiştir. Hak Teâlâ'nın yaratıklar üzerindeki hükmünün ana kaidesi rahmettir. Dünya ve ahirette insanlara karşı muamelesinin ana dayanağı rahmettir. Şu halde rahmet kaidesine inanmak bir bakıma İslâm Düşüncesinin ana umdelerindedir. Hatta zaman zaman meşakkatlerle denemek konusunda bile olsa her şeyde asl olan Allah'ın kullarına rahmetidir.» (13)

Müslim'in bildirdiğine göre Peygamberimiz şöyle demiştir: Ruhumu kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, siz günah işlemeseydiniz,

Allah sizi götürüp yerinize günah işleyip istiğfar eden bir kavim getirdi. Onların günahlarını mağfiret ederdi.» Şüphesiz burada günaha teşvik diye şey söz konusu değildir. Asıl olan işlenen bir hatadan dolayı, hemen istiğfar edip günahın bağışlanmasını dileme zevkını tatmaktır. Yapılan hatadan dolayı pişman olmaktır. Günahta ısrar edip, tevbe etmeden ölümle yüzyüze gelen kimse için «*Kim de, zerre miktarı bir kötülük işlerse onun cezasını görecektir.*» (14) âyeti nâzil olmuştur.

Mü'min, günahlarından dolayı devamlı tevbe etmelidir. Zira o, korku ve ümit arası bir menzilde bulunmak zorundadır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki kişi, «Ben şu kadar günah işledim. Artık günahlarım bağışlanmaz. Batacağı kadar battım,» diyemez. Çünkü şirketten (Allah'a ortak koşma) başka bütün günahları Allah dilerse af eder. Zerre kadar bir imana sahip olan kimse de mutlaka Cehennemden çıkacaktır. İşte, günah ve tevbe ile ilgili olarak İslâm inancı budur.

(1) Mevlânâ: Mesnevi, c. 4, s. 202. Çeviren: Veled İzbudak, M. E. Basımevi, İst. 1966 (5. Baskı)

(2) Süneni İbni Mace'den naklen: İslâm'da Tevbe, s. 23, İsmail Karaçam, İleri Sanat Mat. (2. Baskı) Özek Yayınevi.

(3) Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih, c. 9, s. 9, Terc. Kâmil Miras, Türk Tarih Basımevi, Ankara - 1971.

(4) Kur'an: Tîn/4-5.

(5) Elmalılı Hamdi Yazır: Hak Dini Kur'an Dili, c. 1, s. 326, Nebioğlu Basımevi, 1960 (2. Baskı)

(6) Ebu'l-Hasan Ali Nedevi: Müslümanların Gerilemesiyle Dünya Neler Kaybettir: s. 27-27. Terc. İbrahim Düzen, Mustafa Topuz, Çelikkilt Mat. İstanbul 1966.

(7) Ebu'l-Hasan Ali Nedevi: Müslümanların gerilemesiyle dünya neler kaybettir, s. 38, Terc. İbrahim Düzen, Mustafa Topuz, Çelikkilt mat. İstanbul 1966.

(8) Ahmed Davudoğlu: Selâmet Yolları, c. 4, s. 45, Nurettin Uycan Mat. İstanbul 1967.

(9) Kur'an: İsrâ/15.

(10) İncil: Matta/26: 26-28.

(11) İncil: Matta/5:29-30, Markos/9:43-47

(12) Seyyid Kutub: Fî zilâl'il-Kur'an, c. 1, s. 119. Terc. Emin Saraç, İ. Hakkı Şengüler, Bekir Karlığa, Ahmet Sait Mat. İst. 1970

(13) Seyyid Kutub: Fî zilâl'il-Kur'an, c. 5, s. 109-110. Terc. M. Emin Saraç, İ. Hakkı Şengüler, Bekir Karlığa. Ahmet Sait Mat. İstanbul 1973.

(14) Kur'an: Zilzâl/8.

TASHİH: Geçen sayımızda bu sahifelerde çıkan «Tedavide Düânın Rolü» başlıklı yazıda sahife: 12'de, 38 nottaki Nahl sûresinin 69. âyetinde bir vav fazla düşmüş ve 39. nottaki İsrâ sûresi'nin 82. âyetine ait olan «Lilmü'mimin» kelimesi altındaki âyete geçmiştir. Düzeltir, özür beyan ederiz.

İslâm Medeniyeti

RUBAİ

BİR BİR BIRAKIP GÖÇTÜĞÜMÜZ YERLERDEN
SESLER GELİYOR HER GECE MEHTERLERDEN
KALBİM DİYOR: «EY GÖKYÜZÜ, İNMIŞ OLAMAZ
HAŞMETLİ FETİH SÜRESİ MİNBERLERDEN.»

Arif Nihat ASYA